

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1215330/4

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב הראשי לישראל הרב דוד ברוך לאו – נשיא

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר מרדכי שיינין)

הנדון: תביעה לביטול הסכם בטענה כי נעשה תחת לחץ

החלטה

לפנינו ערעור על החלטתו של בית הדין הרבני האזורי בבאר שבע שדחה את בקשת המערער לבטל את הסכם הגירושין שנכרת בינו ובין המשיבה, אשתו באותה שעה.

למעשה אין מדובר בערעור בזכות כי אם בבקשת רשות ערעור, שכן המועד להגשת ערעור בזכות – חלף זה מכבר. נוסף ונציין כי המערער כבר הגיש ערעור על פסק דין זה – ונעיר כי גם אותו ערעור הוגש לאחר המועד הקבוע בתקנות ונכונותו של בית הדין לשומעו הייתה לפני משורת הדין – אלא שערעורו נמחק נוכח אי־הפקדתו את הערובה להוצאות משפט שקבע בית הדין כתנאי לשמיעת הערעור.

למעשה די באמור עד כה כדי לדחות את בקשת המערער ושלא ליתן לו רשות ערעור נוספת.

טיעוני המערער וסיכויי הערעור

למעלה מן הצורך אוסיף כי עיון בכתב הערעור ובפסק הדין המערער מלמד כי גם לו החלטנו ליתן את רשות הערעור – סיכוייו של הערעור להתקבל היו קלושים ביותר. נבאר ונפרט קמעא:

טענותיו העובדתיות של המערער – חלקן תמוהות, חלקן אינן ממין העניין וכולן – טענות שאף אם תתקבלנה רחוקה הדרך מקבלתן עד לסתירת פסק דינו המנומק היטב של בית הדין.

כך למשל מבקש המערער כי ביה"ד יורה על בדיקתו בפולגרף להוכחת טענותיו, ואף על בדיקתה של המשיבה, ומצרף בדיקת פולגרף פרטי שערך. המערער מלין על בית הדין האזורי שלא שעה לבקשה דומה שלו ומצרף פסיקה של אותו בית דין במקרה אחר שבה ייחס בית הדין משקל לבדיקה או לסירוב להיבדק.

אולם המערער לא שם לב לעובדה הפשוטה שצוינה באותו פסק דין והיא הסכמה קודמת של הצדדים לבדיקה.

בנוסף לכך – גם אם יתקבלו טענותיו העובדתיות שאותן הוא מבקש להוכיח בבדיקה זו, אין בהן כדי להצדיק את ביטול ההסכם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המערער מלין כי אישורו של ההסכם נעשה לאחר דיון שחלקו התקיים בדין יחיד, אולם אף אם יתקבלו דבריו כהווייתם – אישור הסכם אינו מצריך הרכב מלא של בית הדין וודאי שאין הוא נפגם בשל קיום דיון קודם לו או חלקו בדין יחיד, שהרי אף אם היה קיומו של הדיון האמור בדין יחיד – ולא אמרנו שכך היה – ההסכם ואישורו (שכשלעצמו היה בהרכב מלא של בית הדין אף שאין הדבר נצרך), בניגוד לפסק דין, הם תוצאה של רצון הצדדים ולא של הדיון עצמו.

המערער טוען כי הסכים להסכם תחת לחץ שהפעילה עליו המשיבה, אולם הלחץ העיקרי המדובר הוא סירובה להתגרש שלא בהסכם זה – סירוב שכל עוד לא נפסק כי היא חייבת להתגרש הרי הוא לגיטימי, ובייחוד אמורים הדברים בהינתן שסעיף ההסכם המדובר הוא תשלום (חלקי!) של הכתובה – תשלום שאכן אמור להיות כרוך בגירושין.

עוד הוא טוען לאימים נוספים של המשיבה עליו, אולם מדובר באיום בביצוע פעולות חוקיות – גם אם אינן לרוחו של המערער – כגון דיווח על אודותיו לרשויות המס, ולבד מעובדה זו – הן המערער הוא שביקש להתגרש ו"בתמורה" לכך הסכים לשלם, כאמור, חלק מן הכתובה. היינו: גם לשיטתו מדובר באיום שהביא אותו להסכים למה שהיה חייב להסכים לו גם לולי האיום – לשלם את הכתובה, שחזקתו שהוא מחויב בה. גם אם יש לו טענות לפטור עצמו מן הכתובה – לא היה רשאי לגרש את אשתו, כרצונו, ללא שייפסק כי חייבת היא לקבל גט, ולא היה נפטר מן הכתובה ללא שייפסק כך. תשלום כתובה – מלאה או חלקית – או אף תשלום פיצוי גירושין הוא תנאי לגיטימי להסכמת האישה להתגרש, והמערער שחפץ בגירושין היה חייב להסכים לו גם ללא כל איום נוסף. נמצא אפוא שהאיום הנוסף, גם אם היה, היה איום בעשיית מעשה חוקי כשלעצמו ובנוסף לכך היה חסר משמעות בהקשר הרלוונטי שכן נוכח מבוקשו של המערער, להתגרש, הוצרך להסכים לדרישת המשיבה גם לולי איום זה.

נוסיף ונציין כי המערער גם ניהל משא ומתן עם המשיבה ואכן לא היה נכון להתגרש, למרות רצונו בגירושין, בכל מחיר. לו החליט כי המחיר שבהסכם 'גבוה מדי' יכול היה לחזור בו מרצונו להתגרש ואגב כך לסלק מעצמו גם את האיום האחר, שכן רצונה של המשיבה היה שלא להתגרש באותה עת.

תחילתו של המשא ומתן הייתה לפי המתואר ביוזמת המערער עצמו – מה ששולל את האפשרות לייחס אותה לאימים כלשהם. הפער בין עמדות הצדדים בשלהי משא ומתן זה – פער קטן יחסית היה, וההסכם שנכרת לבסוף היה למעשה פשרה בין העמדות. גם תוצאה כזו קשה מאוד לייחס לאימים וללחץ.

העובדה שרצונו של המערער היה בגירושין ואילו המשיבה סירבה להם מקשה לקבל גם במישור העובדתי את הטענה כי המשיבה נזקקה לאימים שמעבר ל'איום' בסירוב לגירושין כדי להגיע להסכם הגירושין. הדעת נותנת כי אף אם נקבל את הגרסה כי היו איומים כאלה ו'ניסיונות סחיטה' כפי שמתואר בשאלה שעליה נבדק המערער בפוליגרף ביוזמתו, מטרם – ואגב ייאמר כי בדיקת הפוליגרף אינה מלמד כי הושגה, שכן המערער לא נשאל אלא אם היו 'ניסיונות' – הייתה אחרת. גם לשיטתו של המערער ואליבא דבדיקת הפוליגרף שהציג אין כל אינדיקציה כי הסכום שנקבע בהסכם היה פריים של אותם 'ניסיונות סחיטה'.

תמוהות ביותר גם טענותיו של המערער כי סמוך לסידור הגט רצה לחזור בו מן ההסכם ומן הגט ואחד הדיינים שכנעו שלא לעשות כן אלא לתבוע את המגיע לו לאחר מכן:

המערער כאמור הוא שחפץ בגט ו'נלחם' על כך. גם אם נניח שנכונים דבריו כי רצה לחזור בו ושוכנע וכו' – ושוב נדגיש כי לא אמרנו כי נכונים הם – ברי כי לא הופעל עליו לחץ להתגרש,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שהרי לא המשיכה או בית הדין חפצו בגירושיך אלא הוא, וברי אפוא כי לכל היותר שוכנע כי טובתו היא – נוכח רצונו בגט – שלא לחזור בו מן ההסכם, וכי ככל שיש לו תביעות יוכל לתבוע אותן גם אחר כך. זאת אפשר לומר גם עתה, וכך סברה אותה עת גם באת כוחו של המערער, שהיה מיוצג: טובתו של בעל החפץ בגירושיך והנכון לשלם חלק מסכום הכתובה להוסיף – וכבר אמרנו כי התוספת המדוברת הייתה פעוטה יחסית – על הסכום שהסכים, כשעדיין מדובר בפחות מהסכום שלו התרצתה האישה ובהרבה פחות מסכום הכתובה עצמה, ולא להביא לדחיית הגירושיך שבהם הוא חפץ לזמן רב, אולי בלתי מוגבל, כשהתוצאה עשויה להיות לאו דווקא 'רווח' של הסכום הנוסף האמור אלא גם לאידיך גיסא – חיוב בכתובה במלואה. גם האפשרות לתבוע לאחר הגירושיך אכן קיימת, ומובן שאין בכך הבטחה כלשהי לתוצאת התביעה.

התופעה של צדדים המקבלים רגליים קרות' ברגע האחרון ומעלים תהיות באשר להסכם שבו חפצו בעצמם ושלדעת בית הדין ולדעת בא כוחם אכן הסכם טוב הוא בעבורם – תופעה מוכרת היא ואינה ייחודית למערער דנן. שכנועו של בית הדין את הצד הרלוונטי להמשיך במתווה שבו חפץ הוא בעצמו, בהיותו מתווה הוגן ובהיות סיום הסכום בהסכמה – טובת שני הצדדים כאחד, אינו שכנוע פסול ורחוק הוא מלהיחשב לחץ בלתי הוגן או כפייה, וודאי שהסכמתו של אותו צד לבסוף לנהוג כך אינה מלמדת על היותה פרי של לחץ כזה.

חזקתו של בית הדין שאינו מאשר הסכם ללא שיווכח כי שני הצדדים אכן מסכימים לו מרצונם החופשי ומבינים את תוכנו, וודאי שאינו מביא בעצמו את הצדדים להסכם שאינו כזה. בטיעוני המערער אין ולו בדל של אינדיקציה שלא כך נהג בית הדין בעניינו.

הוצאות משפט

אוסף ואומר: טעם רב יש בדברי ב"כ המשיכה כי ראוי היה לחייב את המערער בהוצאות משפט נכבדות לטובת מרשתו ולטובת אוצר המדינה, נוכח הטרחתו והטרדתו את בית הדין ואת המשיכה בהליכי סרק – בקשה לביטול הסכם שנסמכה על כרעיים רעועות ביותר, ערעור על דחיית בקשה זו וערעור חוזר – שלפנינו – המוגש לאחר מחיקת קודמו, כאמור, כשגם הללו נסמכים על אותן כרעיים.

דא עקא, במישור ההלכתי חיוב בהוצאות אינו מן הדברים הפשוטים, כידוע. קל הוא יותר בהליכי ערעור שבמישור ההלכתי אינם הליכים שבזכות, מעיקר הדין, וקל וחומר כשגם משפטית מדובר בערעור ברשות בלבד. ועדיין גם באלה אין החיוב פשוט. אך מכל מקום כשנאמר מראש כי ההליך יתקיים בכפוף להתחייבות ולידיעה כי בסופו אפשר שיחייב בית הדין את המערער בהוצאות, הרי שבקשתו לקיום ההליך טומנת בחובה הסכמה לחיוב זה. דרישה לערובה להוצאות משרתת גם מטרה זו – מלבד הבטחת הגבייה בפועל, מבהירה דרישה זו באר היטב כי הבקשה לדון בערעור כוללת הסכמה והתחייבות לתשלום הוצאות.

בעניינו ידע המערער במה דברים אמורים. ההליך הקודם נמחק לאחר שנמנע מלהפקיד את הערובה להוצאות כנדרש, הכול כאמור לעיל. הגשת הערעור הנוסף משמעותה היא אחת מן השתיים: או ניסיון להונות את בית הדין שנעשה ב'שיטת מצליח' – שמא ישכח בית הדין את החלטתו בדבר ההפקדה וידון בערעור ללא דרישה זו, או הסכמה לחיוב בהוצאות, גם אם לעת עתה ללא הפקדת הערובה.

לו הנחנו שמדובר אכן בניסיון להונות את בית הדין היינו שוקלים להטיל על המערער קנס בגינו ובוחנו אם יש מקום לחייבו בהוצאות למרות העדר ההסכמה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מאחר שדנים אנו את המערער לכף זכות אנו מניחים שהאפשרות השנייה היא הנכונה וממילא אין מקום לקנס אך יש מקום לחייב בהוצאות – אם טועים אנו בהנחתנו זו, יודיענו המערער ונשקול מחדש את מסקנתנו בעניין זה.

מכל מקום כיוון שלא התקיים דיון בפועל, ובשים לב שגם ההסכמה וההתחייבות לתשלום הוצאות כאמור לא הייתה מפורשת, אין מקום לחיוב המערער בסכומי הוצאות המשפט שביקש ב"כ המשיבה.

סוף דבר

א. אין כל צידוק למתן רשות ערעור בענייננו, זמן רב לאחר שחלף מועד הערעור, ולאחר שערעור זה נמחק בגלגולו הקודם בשל אי הפרדת ערובה להוצאות המשפט כנדרש.

ב. הדברים אמורים במשנה תוקף נוכח סיכויי הקלושים של ערעור כזה.

ג. לאחר שיקול דעת אני מחליט לחייב את המערער בהוצאות משפט בסך 2,000 ש"ח לטובת המשיבה. ולפנים משורת הדין איני מטיל עליו חיוב בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה.

ד. מובהר כי אם ישוב המערער ויגיש הליכי סרק נוספים – לאחר המובהר כאן – נראה בכך הסכמה מפורשת לחיובו בהוצאות משפט נכבדות יותר.

ה. ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום י"ד בתמוז התשע"ט (17.7.2019).

הרב דוד ברוך לאו – נשיא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה